

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 25-РІЧЧЮ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА,
НАУКА ТА ПРАКТИКА:
СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

19-20 ГРУДНЯ 2023
КИЇВ

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА
ПРАКТИКА: СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною
участю, присвяченої 25-річчю фармацевтичного
факультету Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця

19-20 грудня 2023 року м. Київ

Київ – 2023

УДК 615.03+[378.147:615](06)

Ф 22

Фармацевтична освіта, наука та практика: стан, проблеми, перспективи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 25-річчю фармацевт. ф-ту Нац. мед. ун-ту імені О. О. Богомольця, 19-20 груд. 2023 р. м. Київ / Нац. мед. ун-т імені О. О. Богомольця, Фармацевт. ф-т; уклад. та відп. за вип.: Т. Д. Рева, І. А. Костюк. – Київ, 2023. – 475 с.

ОРГАНІЗАТОР
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

КУЧИН Юрій Леонідович, ректор, член-кореспондент НАМН України, д-р мед. наук, професор – голова організаційного комітету

НАУМЕНКО Олександр Миколайович, перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти, член-кореспондент НАМН України, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

ЗЕМСКОВ Сергій Володимирович, проректор з наукової роботи та інновацій, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

СКРИПНИК Рімма Леонідівна, проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

РЕВА Тетяна Дмитрівна, декан фармацевтичного факультету, д-р пед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

НІЖЕНКОВСЬКА Ірина Володимирівна, гарант освітньо-професійної програми «Фармація», д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

КОСТЮК Ірина Анатоліївна, канд. фарм. наук, доцент – відповідальний секретар

Укладачі та відповідальні за випуск

РЕВА Тетяна Дмитрівна, декан фармацевтичного факультету, д-р пед. наук, професор

КОСТЮК Ірина Анатоліївна, канд. фарм. наук, доцент

ISBN-978-966-460-165-5

© Т. Д. Рева

© І. А. Костюк

дозволяють виділити основні напрями врегулювання проблем, пов'язаних із рецептурним відпуском ЛЗ. Можна стверджувати, що за останні роки отримали зміни законодавчі акти, які регулюють відпуск рецептурних ЛЗ, і запровадження з квітня 2023 р. ЕР на всі рецептурні ЛЗ направлене на сприяння захисту здоров'я пацієнта, раціональному застосуванню рецептурних ЛЗ та надійному контролю за їх відпуском. Впровадження ЕР спрямоване на розвиток відповідального самолікування серед населення і раціональне призначення рецептурних препаратів, що спонукатиме пацієнтів звертатися до медичних спеціалістів, які здійснюватимуть призначення ліків і тим самим контролюватимуть процес терапії.

ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ФАРМАКОНАГЛЯДУ В УКРАЇНІ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ ПРОФЕСІЇ – ПРОФЕСІОНАЛ З ФАРМАКОНАГЛЯДУ

Косяченко К.Л., Ткаченко Є.В., Гала Л.О.

Кафедра організації та економіки фармації

Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

м. Київ, Україна

Вступ. Здійснення фармаконагляду (ФН) – обов'язкова складова обігу лікарських засобів (ЛЗ) в усіх розвинутих країнах світу, включаючи Україну. Відомо, що ФН це – наукова і практична діяльність, що спрямована на забезпечення застосування лікарських засобів. Цей процес врегульований в Україні на законодавчому рівні. Згідно Порядку здійснення фармаконагляду, що затверджений наказом МОЗ від 27.12.2006 № 898 (у редакції наказу МОЗ від 26.09.2016 № 996), цей процес є системним. Відповідно, система фармаконагляду (СФН) створюється і повинна функціонувати у системі охорони здоров'я на загальнодержавному рівні, а також, кожен заявник ЛЗ, вакцин, туберкуліну повинен створити СФН.

Однак, при забезпеченні функціонування СФН і система охорони здоров'я, і заявники стикаються з викликами кадрового забезпечення.

Так, до сучасних викликів, з яким стикаються заявники належать:

- відсутність програмної переддипломної та післядипломної освіти ФН в Україні, як обов'язкових елементів освіти у медичних вишах;
- значні ресурсні витрати (часові, персоналу ФН компанії) з метою досягнення належного рівня знань претендента щодо здійснення ФН;
- високі сподівання претендента щодо заробітної платні після працевлаштування у фармкомпанії, що є свідченням наявності дисонансу між потребами фармкомпаній у фахівцях з ФН належного рівня підготовки і можливостями ринку щодо наявності таких фахівців.

До сучасних викликів, з якими стикаються заклади охорони здоров'я (ЗОЗ), приймаючи на роботу фахівця з ФН, належать:

- недостатній рівень розуміння значення здійснення ФН медичними працівниками ЗОЗ;
- низький рівень мотивації надання переваги фахівцю з ФН керівниками ЗОЗ при їх прийнятті на роботу у ЗОЗ у порівнянні із спеціалізованим медичним працівником (хірургом, кардіологом, гастроентерологом тощо);
- необхідність перерозподілу фінансових ресурсів ЗОЗ при працевлаштуванні фахівця з ФН у ЗОЗ;
- низька мотивація фахівця з ФН працевлаштовуватися у ЗОЗ через відповідний рівень зарплатні, що є свідченням наявності дисонансу між потребами ЗОЗ у фахівця з ФН належного рівня підготовки і бажанням фахівців з ФН працювати у ЗОЗ.

Слід зазначити, що і претенденти, які прагнуть фахово працювати у сфері ФН також стикаються з низкою викликів, а саме:

- вивчення курсу ФН на етапі переддипломної освіти не є обов'язковим в Україні;
- відсутність програмного післядипломного навчання ФН в Україні;
- переважно самостійне опанування претендентом належних практик здійснення ФН та вимог законодавства ФН;
- використання претендентами потенціалу тренінгів/вебінарів/семінарів, де відбувається обмін досвідом спікерів з учасниками заходів щодо здійснення ФН
- викладання курсу ФН з офіційною сертифікацією лише у закордонних закладах освіти (університети Великобританії, Іспанії тощо)
- низький рівень практичних навичок з ФН у претендента без досвіду роботи у сфері ФН
- високий рівень вимог у фармкомпанії до претендента щодо його рівня знань/навичок/досвіду здійснення ФН, що свідчить про наявність дисонансу між сподіваннями фармкомпанії і можливостями претендента при працевлаштуванні.

Усі описані вище виклики є тими «каменями спотикання», що негативно впливають на ефективність функціонування СФН та здійснення ФН в Україні. Зважаючи на зазначене вище очевидним є факт, що формування фахового робітника у сфері фармаконагляду – виклик, до якого Україна підійшла впритул і який потребує негайного вирішення.

Мета дослідження. Обґрунтувати доцільність впровадження нової професії «Професіонал з фармаконагляду».

Методи дослідження. Бібліосемантичний, опитування, аналітичний, експертних оцінок, моделювання.

Результати. Зважаючи на потребу СФН України у фаховому робітникові сфери ФН, нами було розроблено анкету та проведено з цього приводу опитування медичних працівників (лікарів, фармацевтів) ЗОЗ, а також – вітчизняних і іноземних заявників ЛЗ в Україні. Опитування було проведено у 194 ЗОЗ, а також серед 43 заявників.

Опитування було спрямовано на з'ясування питань, якими трудовими функціями, трудовими діями/операціями повинні володіти такі робітники. Трудові функції, дії та операції оцінювалися у балах, а також – у напрямках частоти використання (ніколи, орієнтовно раз на місяць або рідше, орієнтовно раз на тиждень, щоденно або майже щоденно) і важливості (не дуже важливі, важливі та дуже важливі).

Запитання стосувалися таких напрямків діяльності:

- законодавча сфера;
- менеджмент ФН;
- операційна діяльність ФН.

Щодо законодавчої сфери передбачалося, що професіонал з ФН повинен керуватися при виконанні трудових функцій положеннями:

- чинного законодавства України,
- міжнародними стандартами,
- керівництвами та настановами щодо процедурних процесів, пов'язаних з обігом лікарських засобів (реєстрація, перереєстрація, внесення змін в матеріали реєстраційного дос'є), а також
- з організації та здійснення ФН, проведення клінічних досліджень та регуляторної політики.

Щодо операційної діяльності передбачалося, що професіонал з ФН повинен вміти здійснювати критичні процеси ФН та дотичні до них процеси.

Щодо менеджменту ФН передбачалося, що професіонал з ФН повинен вміти:

- організовувати системи ФН,
- забезпечувати функціонування систем ФН,
- здійснювати оцінку ефективності їх функціонування у галузі охорони здоров'я, у виробників лікарських засобів, у власників реєстраційних посвідчень чи їх представників, в організаціях, що надають аутсорсингові чи консалтингові послуги щодо здійснення ФН.

Похідними трудових функцій були відповідні професійні компетентності, знання, уміння та навички.

Респонденти оцінили усі трудові функції та похідні від них, зробили до них зауваження та певні пропозиції, що згодом були оцінені.

Висновки. Результати опитування медичних працівників (лікарів, фармацевтів) ЗОЗ, а також – вітчизняних і іноземних заявників ЛЗ в Україні та його оцінки стали підставою задля обґрунтуванням доцільності впровадження нової професії «Професіонал з фармаконагляду».